

נקודא זינגר. שנה טובה ומתוחה (קטע מהרומן)

נ"ע "הנמל"

בקרבת נ"ע "הנמל" התחוללה סופת שלג איומה, המסילות נקברו בן-רגע תחת כסת פוך עבה, והרכבת, לאחר שזמן-מה עמדה אבודה כמו בתוך לבן סמיך, ירדה מהפסים והפכה לספינה-שוברת-קרח. והפעם לא בהשאלה.

כיצד בדיוק זה קרה - אף אחד, כולל הפיקוד, לא הבין.

התזמורת הפיל-הרמונית על שם ז'ני מרקס

אבל הפוליטרוק העמיד פנים שהכול כשורה והכול בשליטה בידי המטה הכללי, והתלחש ארוכות עם מפקד הגדוד, שלאחר מכן קרא לכולם לעלות לסיפון המכוסה בשלג, ופנה לזאבי הנהר הטריים במילים האלה:

"אז מה, חבר'ה... שטים... מה שהיה דימיו פנטסטי הפך למציאות. המכונה פועלת, הקרח נשבר - אתם שומעים? הסופה מאחורינו - שוב אפשר לראות את זוהר הקוטב שם באופק... אם להתאמץ קצת, כמובן... אולי נצליח להגיע ככה עד שפך האינִיֶה... מה אתה עושה לי פרצופים של דה-פינס, גריגורי? גם בלעדיך אני יודע שהצדק עמנו, האויב יובס, והניצחון יהיה בידינו. טוב, חבר'ה... ועכשיו - העיקר: קיבלנו פקודה חדשה מהמטאטא הכללי... סליחה... נצטרך להפסיק את תרדמת החורף ולהראות לכל העולם שיש לנו תשובה הולמת לתחבולות הרשע של האלה... נו, אתם בטח יודעים במי מדובר. עכשיו קטיישה תחלק לכם כלי מיתר, כלי נשיפה וכלי נקישא עלפי הצו, וננסה לבצע תחת כיפת השמים את הסימפוניה ההרואית, אופוס חמישים וחמש, מאת בטהובן".

[...]

כולם ציפו שעכשיו הוא ירים את שרביט המנצחים המסורתי, אבל במקום זה קוריצקי נטל מידיו של שץ את מזוודת הג'יימס בונד המפורסמת, פתח אותה בזהירות מרבית, הוציא ממנה מקלט רדיו ישן ופשט את האנטנה הדקיקה שלו עם כפתור צהוב בקצה. נשמעה נקישה מחרישה, אחריה חריקות ויבבות, ולבסוף - מטח צלילי תזמורת סימפונית רחוקה, שכל חובב מוזיקה קלסית יכול היה לזהות בו את חטיבות הסיום של אלגרו מולטו המפורסם, הפינלה של "הרואיקה".

"שמעתם את הזוזוזוז מספר שלוש, אופוס זוזוזוזזמש מאת לודוזוזוז בטהובן בביצועה של התוזוזוזוזוזוזוז גרוזיה בניצוחו של אמנ העם של הרפובליקה האוטונומית הקרא-קלפאקית איגור לוֹיט. כאן מסתיים הקונצרט על פי בקשות המאזינים. כעת אנו מגישים את תכניתנו המיוחדת 'השנה החדשה צועדת ברחבי המולדת'. "זוזוזוזוזוזוזוזוזוזוזוזוזוזוז פניה תושבי חצי האי קמצ'טקה והאיים הקורייליים. פיוטר פבלוב, כתבנו בפטרופבלובסק-קמצ'טסקי, מדווח זוזוזוזוזוזוזוזי הנמל מילאו את התכנית השנתית בארבעה וחצי אחוזים, למעלה מהמשוער זוזוזוזוזוזוזוזוזוזוזוזוזוזוז למשך זוזוזוזוזוזוז"

"עברה הרכבת, אילושה", אמרה הטוראית גסינה, "איחרת..."

"התכנון... בעצם... היה של שץ", גמגם המפקד וסגר את הרדיו.

ולרגע כולם נשארו עומדים דום עם הכלים השבורים שלהם, משותקים לחלוטין. משהו חשוב מאוד ריחף באוויר המקפיא, דמדם בכל מוח, והתנענע על קצה כל לשון. ופתאום מכל צד פרצו קולות:

"חבר'ה! היום..."

"רגע, מה התאריך היום?"

"היום שלושים ואחד! פריירים!"

"תחזיקו אותי! היום..."

"עוד שלוש וחצי שעות! לא נשתוק! קוריצקי, איפה שמפניה? איפה מתנות?"
צריך לציין שמפקד הגדוד בעצמו לגמרי שכח את החג, שכח בפעם הראשונה בחייו, ועכשיו היה נדהם ומובס יותר מכל אחד. גם הפוליטרוק לא הסתיר את השנה החדשה בזדון, אלא פשוט טבע בים של בעיות וטרחות יומיומיות, והעניין פרח לו מהראש. הוא ידע גם ידע את משמעות המחזור השנתי בחיי המדינה, ובהחלט הכיר בקדושת החג האזרחי. הרי לנין עצמו ערך מסיבות עץ אשוח לילדי הפרולטריון הכפרי, וחג אתם הקפות סביב הסמל הירוק של התחדשות. גריגורי הרגיש שחטא, והוא היה חסר רחמים כלפי אלה שלא לוקחים חלק בחיי המולדת, שלבם לא פועם בקצב אחיד עם לבה, קל וחומר אם מדובר בו עצמו. ולא נשאר הרבה זמן לתיקון המעוות.
"אנחנו... כמובן! כאיש אחד בלב אחד!" ציץ הפוליטרוק. "בלי סחבת! בשם לשכת הגיוס האזורית!"

"נו טוב..." אמר קוריצקי, שקיבל, כנראה, החלטה אסטרטגית. "אנחנו נמצאים בסמוך לתחנת 'סיבירסקיה', ובמרחק של מטרים ספורים מהחוף מחכים לנו, אם לא עצי אשוח, אז לפחות שפע של אורנים. להתכונן לנחיתה! אנחנו עוגנים."

שנה טובה ומתוחה

"במה נקשט את העץ?" התעניין זינגר אצל מפקד הגדוד. "הרי אין לנו כלום: לא כדורים, לא שרשראות, ואפילו לא כוכבים."

"אל תזלזל בכוח הדמיון", אמר לו קוריצקי בקריצת עין, "מאין, למשל, הגיעו כל הכלים האלה? זהו... בראת אותם יש מאין. ולשם מה? רצית סתם להתלוצץ. ועכשיו אין לך מרץ לכמה קישוטים זולים, כדי שיהיה קצת שמח לכולנו?"

"רק שייצא טבעי ומשכנע", הצטרפה להתייעצות וולפינה הקטנה, "כי עם הכלים זה יצא לך מצוץ מהאצבע... ממש לא מוצלח. כל מטפורה צריכה להתאים לחיים."

"אם כך, אני נמנע. אתם יודעים טוב ממני שבשום חנות בעיר כולה ובכל המחוז אין קישוטים לעץ אשוח, בייחוד בעונה. מחסור לאומי רב-שנתי..."

"אז תארגן יבוא!"

רעיון לא רע, חשב המחבר. היום את המבחר הכי גדול בעולם של הצאצקעס מסוג זה, תוצרת סין כמובן, יש בתל אביב, בתחנה המרכזית ובאזור אלנבי - גן עדן אמיתי להומו נוסטלגיקוס. אבל דווקא עכשיו אני נמצא בזמן העלילתי בתפקיד חייל של הצבא האדום, וחץ מהעובדה שאני במדי אויב, אני גם במדי חורף, ואילו בזמן כתיבת השורות האלה, 18 ביולי 2006, אם אבוא לתל אביב אפילו בתחתונים בלבד, אתמוסס שם מיד, כמו חייל הבדיל. אני פשוט לא בא לעיר בלי הפסקות בעונה הזאת. כאזרח ישראלי יש לי זכות לא לבוא למעוז התוקפן, כמו שלציבור יש זכות לא לדעת. אלא מה? יש לי שותף מצוין, שגר שם ואפילו נהנה מזה - מיכי ציפס-אבוקסיס שמו בישראל. אולי יתערב סוף-סוף לענייני היצירה הנזקקת לטיפ מבחוץ? מה מלמל שם קוריצקי על כוח הדמיון? נראה לך עכשיו את כוח הדמיון, אל תדאג.

"פס-פס!" נשמע לחש כבוש מתוך שיחים סבוכים. "פס-פס! פס-פס!" ועוד פעם, "פס-פס! פס-פס!"

הטוראי זינגר התעכב בחשכה, העמיד פנים שהולך להשתין, וכשהטור התרחק לכיוון חורשת האורנים, לחש בחזרה: "זה אתה, צ'יפס?"

"בטח שזה אני, חביבי. מי עוד? הרי הזעקת אותי מקצה העולם! מה, עוד לא ראית אותי"

במעיל פרווה של סבתא פניה?"
 "דבר בשקט, בבקשה! ולא עברית, כמובן... אנחנו במלחמה", הפציר בו זינגר.
 "טוב, כאילו עברנו לרוסית. קבל את המשלוח ותהיה לי בריא!" הסופר הצעיר התחיל להוציא מהשיחים קרטון אחרי קרטון. "איזה קור, ואללה! אין מה להשוות לזיכרונות הילדות שלי... מעיל-מעיל, אבל הרגליים ילכו לי לאיבוד, כמו אצל מָרְסִיֶּב. תעשה פה כוכבית והערה בעברית שהיה גיבור כזה בספרות הסובייטית".
 "אני שונא כוכביות. נציין בפשטות: בּוֹרִיס פּוֹלְבּוֹי, 'הסיפור על האדם השלם'. בתרגום לעברית מאת חנה עירונית משנת 1949 הספר נקרא 'הטייס הקיטע'. ומה עם הכיתה המעופפת שלנו? הם לא יכלו לעזור לך עם כל מטען החבלה הזה?"
 "אתה לא מכיר את יודה. מראש ידעתי שהוא לא יסכים לטוס לסיביר בזמן שתכנן לנסוע עם שלומית לנפאל".
 "איזו נפאל! הם בצבא או מה?"
 "או מה, חביבי. הם טוענים שהמצאת אותם לראשונה באלפיים ושתיים, לכן הם משוחררים כבר מזמן. וברזני ביקש למסור לך שהוא בכלל לא קיים. לא נורא! ראית מהם משהו טוב?" צ'יפס רוקד במקומו, אך לא מרוב התלהבות, אלא מהקור העז. "נו, ביי, חביבי! עוד נתראה?"
 "אין לי מושג, מיכי. תודה על הכול".
 צ'יפס-אבוקסיס נעלם, ואז הטוראי זינגר צעק בקולי-קולות: "חבר'ה! חזרו! תראו מה מצאתי פה!"
 הפוליטרוק שהחזיק בפנס היחיד סקר בחשדנות את תכולת הקרטונים, וכשראה בין שאר הצעצועים כוכב אדום ענק, נרגע ואמר בביטחון מלא, "המטה הכללי שולח לנו ציוד לחג דרך גדודי הפרטיזנים".
 במרחק מטרים ספורים האחים לבברג כבר החלו לנסר עץ אורן מפואר במסור-יד ארוך וחלוד, שאותו קיבלו בתור ככלי נגינה, אחד לשניהם.
 "סוף-סוף יהיה קצת כיף!" נאנח אהרנוביץ' בהנאה. "נבעיר מדורה מכלי המיתר האלה, נשיר שירי אהבה, נספר סיפורים! אני אפילו לא מבקש מתנה".
 "ואני כן דורשת מתנה!" קראה נגדו הטוראית וולפינה הקטנה. "איזה חג זה בלי מתנות?"
 "יש כאן ארגז שלם של סבאי-כפור משוקולד", הכריז קוריזקי אחרי בדיקה יסודית.
 "ושמפ-פניה?" מיד התקומם פלקנברג. "שמ-מע, פוליתוסיק, בקבוק עליך!"
 "הטוראי פלקנברג, אתה במערכה צבאית! תתבייש לך! לא היית מקבל שום בקבוק, אפילו אם היה לנו".
 "אמ-מ כן, אני הולך להיות בבה-יגה וזאב אוכל אדם!"
 "דווקא יש פה שמפניה", אמר קוריזקי להפתעת כולם.
 ודאי שיש, חשב זינגר, ודווקא מתוצרת רוסיה. הרי צ'יפס מכיר את כל החנויות הרוסיות שהציפו את תל אביב. זאת עוד שאלה גדולה, מי כאן באמת הפולשים...
 "טוב מאוד!" אמר שץ בלי להסס. "במטה הכללי חשבו אפילו על האפשרות שנשמיץ דברי ברכה מסורתיים לשנה החדשה על כוס משקה סימבולי". ובמילים האלה הוא דחף את הבקבוק לכיס סגינו.
 אחרי שעה שלמה של ייסורי הניסור העץ הופל, והגדוד הנלהב פנה בחזרה לספינה עם השלל היקר, שנאחז מימין ומשמאל בין שתי השורות ונגרר בשלג, כך שכל התהלוכה, אם להביט בה מלמעלה, מנקודת ראות אלוהית, נראתה כמין נדל שיכור שבאמצע הלילה היה בדרכו הביתה מפונדק מברחים ביער.
 לשמחתם שוברת-הקרח לא התנדפה ולא נמסה בינתיים, אורותיה הקרים בתוך החשכה הקוסמית הקנו לכל המעמד גוון של אגדה פנטסטית. כשהטור החל לעלות בכבש, ועץ

האורן לאט-לאט הזדחל מעלה, קרה דבר לא ייאמן: הפוליטרוק, שצעד בצד בלי להעמיס את עצמו בעבודת הסבלות, לפתע נעצר מול דופן הספינה, המתרומם לנגד עיניו כמו חומה של טירת קוסמים, קפא על מקומו, כאילו נזכר במשהו ולא נזכר במה בדיוק הוא נזכר, והוציא מכיסו את בקבוק השמפניה המופקע. נייר הכסף, העוטף את ראש הבקבוק ואת זרבוביתו, הבזיק בלילה כחרב, ובקריאה חגיגית: "בזה אנחנו חונכים את אניית-הדגל של חיל הנהר הסובייטי! בשעה טובה, ז'ני!" ניפץ אותו שץ בתנופה נועזת על השריון הצונן.

נשמעה נהימת קרנף פצוע, והטוראי פלקנברג התחבט בידי חבריו, שמנעו ממנו לצלול על ראשו המאוס של הפוליטרוק.

"אתה... זאת אומרת... מגזים, גרישה", אמר לשץ מפקד הגדוד, שבעצמו חטף שוק תרבותי עמוק.

"מה, לא שמעתם על מנהג הימאים העתיק?" התגונן הפוליטרוק באמצעות התקפה. "כל ילד יודע שצריך להשיק סירה חדשה!"
"תננו לי אותו! תננו לי!" געה פלקנברג. "אני אק-יק-קיז לו דם לאיק-כוסברה הזה!"
"עזוב, נתן! הפציר בו אהרנוביץ". "מה תעשה עם הדם שלו? אין בו מולקולה אחת של אלכוהול, הרי הוא מאז שנולד אפילו בירה לא שתה!"

שלושה לפחות המשיכו להחזיק את פלקנברג, אבל גם סבלנותם של האחרים הייתה על סף התמוטטות, וכשעץ האורן נעמד באמצע הסיפון, כתורן שעיר ללא מפרשים ונקשר לאיזה צינור ברזל בתפקיד לא ידוע, הפוליטרוק, שהרגיש את עצמו מאוים ורצה ככל שניתן להתרחק בשלב זה מהאספסוף המסוכן, מיהר להכריז על מבצע הקישוט וקיבל על עצמו את התפקיד הנשגב ביותר - להציב במו ידיו את הכוכב האדום על צמרתו של אילן הקודש.

"איליה, כשאגיע לצמרת, אתה תביא לי את הכוכב על קצה הבסון הזה", אמר לקוריציקי, "ואתם תתחילו בינתיים לתלות את הכדורים ואת המחרוזות".

שץ טיפס למעלה באטיות, אבל במיומנות מוזרה כלשהי, לא כמו קוף שקופץ בזריזות מענף לענף, אלא בדומה לעצלן דרום-אמריקני הנאחז בכל סעיף כצבת, אט-אט אבל בטוח, ובשקט נמשך ונמשך קדימה. אלה שעסקו בתליית הכדורים הססגוניים למטה לא ראו אותו בחושך, ורק התנשמותו החרישית העידה מלמעלה על הצלחות מבצע שץ.
"זה לא זה בלי מנדרינות", הרהרה וולפינה הגדולה בקול. "בשנים הקודמות היו מנדרינות ממרוקו. אתם זוכרים איזה ריח! או לפחות המצריות חסרות הטעם, גם זה משהו... מה הן חושבות לעצמן, בנות בריתנו המהוללות? אם הן לא יודעות להילחם, יכלו לפחות לחשוב על הפירות".

ציפס כלל לא חשב על הדרים. שם בארץ לא עולה בדעתו ששטויות כאלה יכולות לעניין מישהו.

"בשנה שעברה גם תחתונים תוצרת סוריה היו בכל-בו...", נזכר אהרנוביץ. "ועכשיו שכחו מאתנו, מנוולים".

"הם מבינים, כנראה, עם מי הסימפטיות שלך, מריצ'ק", צחקק ורגר.

"עזבו ת'חרתא דאיסלמא!" התקומם פנס לבוטנקו. "סבתא שלי הייתה שולחת שינקן

מקיוב. דכל שתא הייתה שולחת לנו שינקן. כשרא. דכל שתא. מקיוב".

"איליה", נשמע קול חנוק מהשמים, "אני כבר בפסגה. תגיש לי את הכוכב. אבל בזהירות, בבקשה".

"הי, פוליטרוק! איך שם בשחקים?" קרא לו קונצמן מן הסיפון. "אתה רואה את העתיד

הזוהר?"
 "העולה הוא שחר הקומוניזם?" הצטרף אליו וארשבסקי. "אולי לפחות נצפית זירת הקרבות העזים?"
 "קצת שמאלה, איליה! אני לא מגיע אליו ככה", שץ המשיך לתת הוראות מלמעלה בלי לשים לב לפרובוקטורים. "לא! עכשיו טיפה ימינה! תחזיק כך! יופי! עכשיו אני אתפוס אותו..."
 "סטייה שמאלית, סטייה ימנית! אתה חוזר על הטעויות של הסוציאל-דמוקרטים, גרישנקה!" לעגו מלמטה.
 וכאן קרתה קטסטרופה של ממש. הפוליטרוק, כנראה, הזיז את מרכז כובדו של העץ באופן דרסטי, וענק היערות החל לנטות הצדה ואחר כך התמוטט לכל אורכו על הסיפון. טרטור נפילת העץ, צלצול שמימי של כדורי הזכוכית המתנפצים וצווחות הלוחמים המתפזרים לכל עבר התמזגו לשאון פוליפוני מורכב. גריגורי ביש-המזל צנח מהצמרת היישר לזרועות האיתנות של לנה כהן, שבדיוק באותו רגע יצאה אל הסיפון בתלבושת מאולתרת של סבא-כפור ובזקן לבן עבות, שעליו בוזבז כל צמר הגפן מהמלאי הרפואי של רובינשטיין. מאחורי גבה נשמעו בכיות מרות של השלגייה, סוניה גרינפלד.
 "בוגדים! קונטר-רבולוציה!" צרח שץ בטירוף מוחלט.
 החג היה מקולקל ללא תקנה. העץ פגע פגיעה ישירה בקרטונים היקרים, וסבאי-הכפור משוקולד הפכו לעיסה אחת עם אינספור רסיסי הזכוכית.
 "הירגע!" נשמעה הפקודה בקולו הסדוק של קוריצקי. "חזור עם חג האשוח! שנה טובה לכולם. לבטן האנייה רד! ולילה טוב..."
 אור הבוקר חוזר לאט-לאט. מה אנחנו רואים לפנינו בצד ימין? מחלף "אינייה"? המון על הרציף. כמה שהנצח עובר מהר! כלי תחבורה יקר, פשוטי העם חוששים מפניך במקצת. מבחוץ, לומר את האמת, ספינתי היקרה, המרכבה החשמלית שלנו, את נראית בלהית משהו, אפילו מפחידה. הנפשות הפועלות של היסטוריה עולמית אחרת מביטות בך בחשדנות, וחוזרות אחרי המשורר הנרצח: "רב-חובל נעדר ממנה, סיפונה מתמלא צללים". סימן שאנחנו שוב ברכבת.
 הו, רכבת שלי, אנחנו על הפנים...
 לא, אנחנו על הפסים!
 בלימה!
 הידד!